

ТУЛЬЧИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КУЛЬТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
Тулчинського фахового
коледжу культури

Леонід Трачук
Леонід ТРАЧУК

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

для абітурієнтів

на основі базової середньої освіти

Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа»

Освітньо-професійна програма «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
приймальної комісії
20.05.2026, № 4

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Співбесіда для абітурієнтів будується з урахуванням базових знань у межах програм з української мови та історії України, затверджених Міністерством освіти і науки України.

На підготовку відповіді на питання та завдання співбесіди відводиться не більше 30 хвилин, відповідь триває до 15 хвилин.

У процесі підготовки відповіді заборонено використання підручників, посібників, довідкової літератури, підказування.

Вступне випробування у формі співбесіди з кожним абітурієнтом проводять члени комісії для проведення співбесіди. За наслідками співбесіди оцінюється рівень знань абітурієнтів.

Інформація про результат співбесіди оголошується вступникам в день її проведення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Оцінюючи навчальні досягнення абітурієнтів, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь.

Рівні	Бали	Критерії навчальних досягнень
I. Початковий	100	Абітурієнт розрізняє об'єкти вивчення.
	101-109	Абітурієнт відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	110-119	Абітурієнт відтворює частину навчального матеріалу.
II. Середній	120-129	Абітурієнт з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію.
	130-139	Абітурієнт відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять.
	140-149	Абітурієнт виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена.
III. Достатній	150-159	Абітурієнт правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.

	160-169	Знання абітурієнта є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь логічна, хоч і має неточності.
	170-179	Абітурієнт добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
IV. Високий	180-189	Абітурієнт має повні, глибокі знання, здатний використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
	190-199	Абітурієнт має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	200	Абітурієнт має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ПРОГРАМИ СПІВБЕСІДИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й не наголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах.

Морфологія

Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я)*, *-у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу).

Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис

Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення

Грамматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами

Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в односкладними членами.

Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);

2)з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо*, *ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *ни* у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч.закл. / Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2023. – 160 с.: іл.
2. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Олександр Авраменко, Тамара Борисюк, Ольга Почтаренко. – К.: Грамота, 2021. – 176 с.
3. Бондаренко Н.В., Ярмолюк А.В. Українська мова: підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2006. – 240 с.
4. Глазова О.П. Г52 Українська мова: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / О.П. Глазова. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 240 с.: іл.
5. Глазова О.П., Кузнецов Ю.В. Рідна мова: підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – 288 с.
6. Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т. Рідна мова: підручник для 6 кл. – К.: Грамота, 2006. – 296 с.
7. Омельчук О.А. Практикум з правопису з української мови. 5-11 кл. – К.: Грамота, 2009. – 224 с.
8. Пентиліук М.І., Гайдаєнко І.В. Українська мова (підручник). 8 кл. – К.: Освіта, 2008. – 273 с.
9. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В. – К.: Педагогічна думка, 2017. – 308 с.; іл.
10. Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів /

С.О. Караман, О.М. Горошкіна, О.В. Караман, Л.О. Попова. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 272 с.: іл.

11. Ющук І.П. Ю 98 Українська мова: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / І.П. Ющук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. – 2016. – 248 с.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Вступ

Поява та розселення людей на території сучасної України.

Стародавня історія України

Поширення землеробства й скотарства на землях України. Трипільська культура. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян. Велике розселення слов'ян.

Вікентій Хвойка, Прокопій Кесарійський.

Утворення та розквіт Київської держави (Русі-України)

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської держави (Русі-України). Внутрішньо - та зовнішньополітична діяльність князів: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Поширення писемності. Розвиток культури й освіти Київської держави (Русі-України). Правління Ярославичів (Ізяслав, Святослав, Всеволод). Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого в Києві.

Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир, Ярослав Мудрий.

Київська держава за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава.

Монгольська навала.

Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Київської держави.

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.

Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Русі - України та Галицько-Волинської держави у IX-XIV ст.

Розвиток феодальних відносин, політичний, соціальний устрій та господарське життя та розвиток культури Русі-України та Галицько-Волинської держави.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі та Литви за Галицько - Волинську спадщину. Вхідження Волині, Київщини, Чернігово-Сіверщини, Поділля до складу Литовської держави. Остаточне захоплення Польщею Галичини. Ліквідація Вітовтом самостійності удільних українських князівств. Боротьба з Тевтонським орденом. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства.

Соціальна структура суспільства. Розвиток сільського господарства, ремесла й торгівлі.

Вітовт, Костянтин Острозький, Михайло Глинський, Юрій Дрогобич.

Українські землі в XVI ст.

Виникнення українського козацтва, зростання ролі козацтва в житті України, зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Формування системи влади в козацькій республіці. Життя та побут козаків в XVI ст.

Повстання 1590-х років (К. Косинського та С. Наливайка). Діяльність братств (братський рух). Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти в XVI ст. Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні.

Василь-Костянтин Острозький; Дмитро Вишневецький, Кшиштоф Косинський, Северин Наливайко, Іван Федорович.

Українські землі у першій половині XVII ст.

Покозачення українців. Поширення фільварків. Зростання магнатського землеволодіння. Розвиток товарного виробництва. Зміни у становищі селян та міщан. Відновлення православної ієрархії. Стан шкільництва.

Козацько-польські збройні конфлікти та національно-визвольні повстання.

П. Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила, Мелетій Смотрицький.

Початок національно-визвольної війни українського народу середини XVI ст. Відродження української держави

Національно-визвольна війна українського народу.

Заснування козацької держави – Війська Запорозького. Політичний та адміністративно-територіальний устрій української гетьманської держави в середині XVII ст. Молдовські походи Б. Хмельницького. Гетьманщина в системі міжнародних відносин тогочасної Європи.

Б. Хмельницький, І. Богун.

Українські землі в 50-80-ті рр. XVII ст.

Поділ Гетьманщини. Чигиринські походи. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій та господарське життя Слобідської України.

І. Виговський, П. Дорошенко, І. Сірко, Ю. Хмельницький.

Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.

Гетьманування Івана Мазепи (культурно-просвітня діяльність, участь України у Північній війні). Гетьманування Івана Скоропадського. Данило Апостол. Період «Правління Гетьманського уряду». Діяльність Києво-Могилянської академії та колегіумів. Розвиток культури.

Іван Мазепа, Пилип Орлик, Іван Скоропадський, Данило Апостол, С. Палій.

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Ліквідація Запорізької Січі. Створення Задунайської Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Російсько-турецькі війни другої половини XVIII ст. і заселення Південної України. Зміни у політичному становищі Правобережної України. Українські землі після поділів Речі Посполитої. Гайдамацький та опришківський рухи.

К. Розумовський, М. Залізняк, І. Гонта, П. Калнишевський, О. Довбуш.

Культура України другої половини XVIII ст.

Вплив ідей Просвітництва на українську культуру другої половини XVIII ст. Бароко в українській архітектурі другої половини XVIII ст. Розвиток книгодрукування та філософських ідей.

Г. Сковорода, А. Ведель, М. Березовський, Д. Бортнянський, С. Ковнір, І. Григорович-Барський.

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот (перехід до індустріального виробництва, формування нових верств населення) та зародження ринкової економіки. Національний рух. Поширення на Україну російського і польського суспільних рухів. Формування Азовського козацького війська. Повстання під проводом Устима Кармалюка. Київська козаччина.

У. Кармалюк, Т. Шевченко, М. Костомаров, П. Куліш.

Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).

Лук'ян Кобилиця, М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький.

Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Розвиток літератури, мистецтва.

І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович; М. Остроградський; В. Каразін.

Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Реформи 60-70-х років XIX ст. та процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування і діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.

Г. Галаган, В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії у другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція.

Політизація національного руху і утворення перших політичних партій.

Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М. Грушевський.

Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.

Становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

І. Мечников, Д. Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька.

Надніпрянська Україна на початку ХХ ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Економічна криза 1900-1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Історія України: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти /В.С. Власов, О.Є. Панарін, Ю.А. Топольницька. – Київ: Літера ЛТД, 2020. – 176 с.
2. Історія України: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти /О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2020. – 144 с.
3. Історія України: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти /О.В. Дудар, О.І. Гук; за ред. О.І. Пометун. – Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020, 160 с.
4. Історія України: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / В.С. Власов, О.Є. Панарін, Ю.А. Топольницька. – Київ: Літера ЛТД, 2021. – 256 с.
5. Історія України: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів /О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2021. – 272 с.
6. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів /В.С. Власов. – Київ: Літера ЛТД, 2017. – 304 с.
7. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів /О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 288 с.
8. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів /О.І. Пометун, Н.М. Гупан, І.І. Смагін. – Київ: УОВЦ «Оріон», 2017. – 288 с.

Допоміжна:

1. Бойко О.Д. Історія України: підручник / О.Д. Бойко. – 4-те вид., допов. – К.: Академвидав, 2012. – 702 с.
2. Власов В.С. Історія України: комплексне видання / В.С. Власов, С.В. Кульчицький. – К.: Літера ЛТД, 2018. – 368 с.
3. Гісем О.В. Історія України. Довідник, тестові завдання: повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації: [посібник] / О.В. Гісем. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В.: Абетка, 2019. – 644 с.
4. Земерова Т.Ю. Історія України. Довідник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання /Т.Ю. Земерова. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. – 416 с.
5. Кульчицький С.В. Історія України: довідник для абітурієнтів та учнів закладів середньої освіти /С.В. Кульчицький, В.С. Власов, О.Є. Панарін. – Вид. 7-ме, переробл. та доповн.. – Київ: Літера ЛТД, 2020. – 528 с.

6. Середницька Г. В. Історія України: Універсальний довідник для школярів та абітурієнтів. Опорні конспекти: 7-11 кл. – К.: ВКТХ «Книги України», 2017. – 272 с.